

eigen ritme en daarmee haar eigen muziek, haar eigen structuur. "Ik werk eerder op een introspectieve dan op een introverte manier. Ik ga in mezelf op zoek naar relevante informatie en breng dan een proces op gang om die gegevens naar buiten te halen en te laten zien. De meeste dansers hebben de neiging om de eigen informatie te onderdrukken door een personage te acteren of door te veel zelfkritiek. (...) De belangrijkste opdracht (...) is te peilen naar de timing en de ruimte en die proberen te coördineren. Met ruimte bedoel is zowel de scène, als het publiek, als mijn ritme." Het expressionisme van De Keersmaecker en Reitz is van een andere orde dan dat van o.a. Linke. Bij Reitz is het een creatieproces dat zich, uitgaande van momentane impulsen, uit in bewegingen zonder meer, in tegenstelling tot het vastgeroeste en mistige ideeën-expressionisme van Linke.

Over Jan Fabre is al genoeg inkt gevloeid, maar het is in dit kader interessant op te merken dat ook hij een grote directheid bereikt door een heel 'realistische' (cfr. supra) en lichamelijke benadering van het fenomeen theater. Onafgebroken kussen, yoghurt van een vuile grond oplukken, kolossale zandlopers, pijnlijk neervallen op de grond, emotioneel naakt, gevat binnen stringente structuren.

Merce Cunningham viel in dit festival vooral daar op waar hij, in zijn lichamelijke beperkingen, inventief durft terugkomen van zichzelf. Waarschijnlijk de enige mogelijkheid na de ultieme raffinage van zijn eigen stijl. Hij situeert zichzelf in zijn eigen traditie, en geeft er, gedwongen door zijn fysieke falen, een ironische commentaar op (cfr. *Quartet*: daar schuift hij onbeholpen en schrikachtig tussen de perfect getrainde, prachtige lichamen van zijn eigen dansers. Hoewel hij uiteindelijk de touwtjes van de choreografie nog steeds stevig in handen heeft).

Tradities. Sommigen blijven erin steken en hanteren een handige inhoudelijke cover-up, en statische persoonlijke werkelijkheid, voor uiteindelijk onpersoonlijk vormmateriaal. Anderen gebruiken het als basisgegeven of referentiepunt voor verder onderzoek, zonder echt uit de impasse van het citeren te komen, hoe intelligent of zinvol dat ook gebeurt. Wat dan nog overblijft, moduleert de context van het artistieke, misschien. Navelgravers die abstracte dansprincipes ten voordele van directe lichamelijke overboord zetten.

Peter De Jonge,
Pieter T'Jonck,
Eric Vanhaeren

Quartet (Merce Cunningham)
Foto Jack Mitchell

Fase (Anne Teresa De Keersmaecker)
Foto Kris Kuypers

